

VIRO
MAGNIFICO

PRÆNOBILISSIMO atque CONSULTISSIMO

DOMINO

IACOBO

HENRICO

ERNEKE

HUC DUM

ORDINIS AMPLISSIMI CONSULARIS

SENIORI GRAVISSIMO

PATRONO ET FAUTORI SUO

CERTISSIMO

LONGEQVE COLENDISSIMO
CVM

PRÆCONSVL atque PRÆSES
REIPUBLICÆ THORVNENSIS

A. O. R. MDCCXXIII. d. 9. Martii
FELICISSIMIS PROCERVVM SVFFRAGIIS

ATQVE

EX VOTO BONORUM OMNIUM

CREARETVR

GRATVLAVNDVS ADPLAVDIT

CHRISTOPHORUS ANDREAS GERET, Francus,
Ecclesiastes ad B. Virginis Templum.

Thorunii ex Officina Johannis Nicolai, Nob. SENAT. & Gymnas. Typogr.

ene ac sapienter olim, dicente gravissimi viro iudicii, C. Plinio, in illa prudentiæ civilis imperatoriæ penu, Romani instituerunt, ut rerum agendarum omnium primordia a precationibus caperentur, quod nihil rite nihilque providenter homines sine Dei immortalis honore, consilio, ope, auspiciarentur. Qui mos cui potius, quam Christianis rerum publicarum rectoribus? aut quando usurpandus magis est, quam cum quis se publicæ salutis recens admotum videt gubernaculis? Cum enim in procuratione reipublicæ conflictandum sæpissime sit cum rerum temporumque difficultatibus, quæ humano explicari ingenio non possunt; tunc a summo rerum Arbitro præsidium fortunæ est petendum, eiusque sapientissimo moderamini salus reipublicæ relinquenda committendaque. Quo simul edocemur, quanto plus spei moderatori reipublicæ in coelesti auxilio est collocandum, tanto sanctius eundem vim potestatemque Numinis divini colere debere, nihilque pii sanctitate animi ducere antiquius. Hoc mentis in Deum conversæ sensu ducto si fuerit civium rector, ab eo, nisi publice fructuosum, nihil expectari potest. Quo maiori enim religione supremum illud DEi numen reverebitur, eo studiosius cavebit, ne quid ulla in parte respublica detrimenti capiat. Pietate vero, ut præclare & sanctissimæ nostræ religioni convenienter, ille Romanæ eloquentiæ parens, Tullius, ait, adversus Deum sublata, fides etiam & societas generis humani, & una excellentissima virtus, iustitia tollatur necesse est. At quantum, iustitia exspirante, rerum omnium exurgat chaos, & moles quasi rudis indigestaque, quis nescit? expellitur ex foro fides, venalis existit sententia, bonis nec præmia nec honores, petulantibus nulla statuuntur supplicia, studia bonorum languescunt, crescit indies malorum improbitas, nihilque ad bonæ mentis conscientiam dignitatemque refertur, ad quæstum cuncta; largitiones, partium studia, corruptelæque introducuntur, & ut una, quod aiunt, fasce omnia complectar, nihil mali aut sceleris fingi aut excogitari potest, quod non, sublata pietate & iustitia, concipiatur in republica. Quod quidem cum reputarent secum nonnulli, eo progressi sunt, ut ad rempublicam ex utilitate omnium administrandam, ne quidem eruditione opus esse adfirmaverint, quod, vel sola illa virtutum omnium regina, pietate, vera nec dubia conciliari possit reipublicæ salus. Nec potest in dubium vocari, sæpius ad optimum reipubl. regimen, plus pietatem sine doctrina, quam sine pietate valuisse doctrinam. Et in promptu est, ne longius evagemur, exemplum domesticum excellentissimi cuiusdam ex mercatorio ordine Præconsulis Thorunensis, qui sine doctrina scholastica, per solam probitatem, felicissimus extitit reipublicæ nostræ moderator, & quod maxime notatu dignum, tempore difficillimo, atque quo nullo præter ipsum nostra gaudebat Civitas Præconsule, & sic omnibus satisfecit officiis gravissimis, ut laudes eius nulla unquam obscuratura sit oblivio. Ut proinde, si detur optio, utrum malimus Consulem litteris imbutum, simulque tamen pietate & religione adversus DEum omni exutum, an vero pium, literarum expertem vero? nullus dubito, quin omnium bonorum consensu posterior eligatur. Licet enim egregia res sit eruditio; longe tamen est excellentior pietas præstabiliorque, quia animum literis habere excultum, ad paucos pertinet; pie autem ac bene vivere ad omnes; immo, omnis tam divinarum quam humanarum rerum scientia, demta pietate, est venenum; & quantum doctrina cum pietate coniuncta emolumentum reipublicæ adfert, tantum eidem nocet, si careat ea; rerum enim magistra experientia constat, viros cetero quin doctissimos, in pietatis autem & reverentiæ erga Deum officio remissos, tetras infestasque reipubl. extitisse pestes, quoque doctiores, eo perniciosiores fuisse, cum virtutis subsidiis & instrumentis in perniciem civium uterentur. At enim vero, cum ad pietatem eximiam atque non fucatam accesserit ratio quædam confirmatioque doctrinæ, tum illud sane præclarum ac singulare reipublicæ bonum solet existere. Sic pietate atque litteris exornato, qui rerum potitus est, comperimus id, quod mente tantum concepit antiquus ille græcus ingenii atque sapientiæ princeps: tum beatas fore respublicas, cum aut rerum potirentur sapientes, aut sese, qui rerum potiantur, sapientiæ dedant. *Nemo autem est sapiens, qui non etiam sit pius.*

Ex hoc esse hunc numero, quem civitas nostra recens creatum veneratur
Præconsulem & Præsidem, Virum Magnificum, Prænobilissimum, atque Consultissimum, Domi-

num IACOBVM HENRICVM ZERNEKE, nemo nisi a litteris & pietate alienus inficias iverit. Hinc facile licet ominari atque augurari, felicissimum Tuum, *Deo dilecte ZERNEKE*, futurum fore regimen. Tam conspicua Tua est pietas vitæque probitas, ut ne livor quidem ipse quid in te reprehendere audeat. Cui non in patria civitate cognita est tua sancte integreque vivendi ratio, ab ineunte ætate a te suscepta, & per omne vitæ tempus perducta; quæ tanto evasit illustrior & magis conspicua, ex quo ad rempublicam accessisti. Venit iam mihi in mentem recordari amplissimi illius diligentia iuxta ac pietatis Tuæ academicæ testimonii, a celeberrimo consummatissimoque illo Theologo, *Iohanne Fechtio*, cum eum per Rostochium aliquando contendens convenirem, dati, quod plane singulare fuit & omnia alia laude maius. Quam multum autem olim laboris atque industria, tam Lipsiæ, quam Rostochii, & sacris & profanis impenderis litteris, quantumque in iis feceris progressus, palam ostendisti, tam in dissertatione illa subtilissimi argumenti proprio Marte elaborata, *de statu infantium gentilium in infantia decedentium*, tam in illa perquam ingeniosi thematis, *de milite desertore*, cum castra Theologorum, non temere quidem, sed ex causis gravissimis deseruisses, & ad Iuris Consultorum transiisses. Umbratica vero cum hæc Tibi viderentur omnia, nisi experientia accedat ususque rerum, in lucem prodire, & varia regna, resque diversas publicas perlustrare, Tua maxime interesse putasti. Nec in eo Te, Vir gloria cumulatissime, Tua fefellit opinio. Cum enim Poetarum Coryphæus, Homerus, Vlystem suum amplissimis in cælum ferre decrevisset laudibus, illum a peregrinatione primum laudavit, ut plurimarum rerum peritissimum ostenderet; Sic enim, ab Vlyssis nomine quod inscripsit opus, inchoavit:

*Dis mihi Musa Virum, captæ post moenia Troja,
Qui mores hominum multorum vidit & urbes.*

Quamobrem Tu, Vir veræ sapientiæ studiosissime, præter Germaniam, Poloniam, Prussiamque, etiam Daniam, Angliam, Belgium & Hungariam es peragratus, in quibus regionibus dum commorari Tibi datum, quanta ex tam variorum hominum confluxu obtulit se in omnigena rerum scientia proficiendi occasio? quantum studiis accessit decus? quanta animo reipublicæ regundæ prudentia? Redux itaque ad patriæ lares factus, atque iam inde ab A. R. S. 1699. negotiis publicis admotus, & a Secretis civitatis nostræ constitutus, tuæ non tantum, quæ inter præcipuas floret, familiæ, sed etiam publicæ rei, ostendisti, nihil nisi præclarum a Te expectari debere. Hinc subsequutum est postea tempus illud, quo propter eximiam scientiam, integritatem, atque in patriæ iuribus notitiam, Scabinorum Magister creareris, ac denique A. 1713. in illustrem Senatorii Ordinis Confessum recipereris. Omnes ergo ampliff. munerum gradus, 24 ann. spatio exegisti, tantamque longo rerum usu Tibi comparasti prudentiam, & rerum agendarum dexteritatem, ut quid expediat civitati nostræ, quid minus, nemo facile melius Te discernere posse existimen. Quod etiam eo minus illis mirum videbitur, qui mirandam tuam in historia patriæ notitiam, ad quam excolendam & quotidie magis illustrandam, te diuino quasi consilio procreatum esse videris. Tantum in hac valet, & tot documenta non ubique obuia incredibili prorsus studio & labore collegisti, ut, secundum illud inclutæ Reipubl. Gedanensis decus & ornamentum, *Magnificum & Generosum Dn. Albertum de Rosenberg, & Prænobilissimum Dn. Braunium, Potentiss. Borussorum Regi a Consiliis aulicis*, Historiar. & antiquitatum patriæ peritissimos, & documentis schedisque rarioribus ditissimos, neminem, quod sciam, ex ætate tuam habes parem. Quapropter etiam laudato humaniss. & amiciss. Rosenbergio tuo, nihil est gratius, quam hisce de rebus quam sæpissime per literas tecum colloquendi. Intelligimus, Vir ad vindicandam ab oblivione patriæ historiam genite, quantum Tibi vel pro fragmentis illis ex thesauro Tuo historico depromtis, & in quantum prudentiæ fuit, publici iuris factis, debeamus. Quanta rerum caligine sine illis circumfunderemur, neminem, nisi invidum & malevolum, latere potest, qui vel Nucleum Chronici Thorunici, nec minus Thorunium obsessum, ut alia faciam plura, inspexit. Est præterea hæc indefessa Tua diligentia, quæ facit, quod præter ceteras maximi momenti occupationes, quibus distractus es assidue, ad hoc usque tempus, quicquid hac in nostra civitate notatu dignum accidit, maxima sedulitate & fide litteris consignare non gravaris. Sed quo parciores sunt, qui tantam hisce in rebus adhibent diligentiam, & quo ægrius eorum, quæ jamjam a te sunt

funt notata, subsidio, nos & posteris nostri aliquando carere poterunt, hoc majores tibi habendæ sunt gratiæ, cum in primis spes sit, te supplementa typis iam destinata brevi benevole nobiscum fore communicaturum. Cum igitur tanta scientia, experientia, & assiduitate, & quod omnium virtutum caput est, [etenim, ut Poeta canit: virtutes pietas in se complectitur omnes] tanta in Deum religione adhuc vitam transegeris, *Præconsul coelo commendatissime*, maximam profecto spem parit nobis Præconsulatus tuus auspiciatissimus, Te videlicet, ut breviter dicam, talem fore, qualem sibi omnes boni dari exoptant. Præclare enim olim ille rationis & orationis pulchræ magister gravissimus Plato; quando Deus, inquit, civitati benefacere cogitat, viros præstantes ei concedit. Si ergo huic civitati nostræ hisce temporibus quidquam Dei beneficio & munere datum fuit, quo merito gaudendum esse videretur; Id profecto nobis accidit his diebus, quando tot viros omni laude dignos multaque virtute cumulos respública nostra nacta est, & in primis *Zernekeum* felicissimis Magnif. Senatus suffragiis, & tanto & universo bonorum omnium applausu, inter primos Patriæ Patres videt collocatum, publicæque rei hoc anno regundæ præfectum. Gaudete itaque vice vestra, o mei charissimi Thorunenses, gaudere vestro tam pio tamque solerti Præconsule & Præside, qui una cum reliquis probis providisq; Patribus conscriptis prospiciet, quo nobis omnibus securis atque felicibus esse liceat. Dum autem iubilant omnes, tantum profecto abest, ut aut communis sensu gaudii caream, aut eiusdem voluptatis ex rebus tam secundis perceptæ fructu ac magnitudine, ulli cedendum homini statuam, ut Deo immortalis, cuius auspicio Præconsul Thorunensium rite es consecratus, *Vir bonarum mentium amantissime*, agam maximas, maximas habeam merito gratias, & pro salute tua mihi multo charissima & magnis perpetuisque domus Tuæ splendidissimæ incrementis, preces fundam quam devotissimas. Hoc autem nisi facerem, vix videor ingrati suspitione absolvendus. A quo enim tempore aditum mihi homini extraneo atque nullius in Te meriti ad benevolentiam tuam concessisti, me etiam, quibuscunque potuisti rationibus, ornasti, adjuvasti, atque defendisti. Verum enim vero, quia animum tuum tantum ab ambitione abhorre sentio, quantum a moribus meis est alienum, favorem alicuius adulatione aucupari, nolo præconio virtutum tuarum tuorumque in me meritorum, modestiæ iam tuæ esse gravior; potius, cum iam capis, quod felix faustumque sit, publicæ salutis gubernacula, ut omnia bene ac feliciter eveniant reipublicæ, Tibi & nobis, vota suscipiam quam religiosissime. Precor itaque ac voveo, ut Sapiencia illa per quam, ut ipsa apud Regem, post homines natos sapientissimum, loquitur, legum conditores jura describunt, per quam principes imperant, & potentes iustitia funguntur, tecum domi forisque sit ac laboret. Condonet Tibi benignissimum Numen vires animi corporisque invictas, ut tanto oneri sustinendo Te novo indies robore coelitus suffultum deprehendas; qua ratione Deo semper sua constabit gloria, ecclesiæ & populo sua salus, Tuque; *Præconsul* recens create, florebis autoritate, meritis, gloria laudibusque. Perge modo Pater Patriæ, & macte pietatis gloria, quam huc dum es consecutus apud omnes; persta una cum *Magnifico Ræfnero nostro, Præsidi in Sacris gravissimo, colendissimoque*; quem Deus amet, fulciat, & in seros nobis concedat annos! persta inquam, in ista ratione propositi, qua fuisti adhuc comes laudati moderatissimi ordinis nostri Moderatoris, erga sanctissimæ religionis interpretes eosque favore atque benevolentia tua amplecti nunquam desine, nec respice illos religionis & pietatis derisores, qui sanctioris doctrinæ doctores quavis occasione traducunt, miffitantque, pietatem & religionem colere eiusque doctores amare, rem esse superstitiosam (*bigoterie* vocant) & sapienti viro, seu ut ipsi loqui amant, *fort effrit* indignam; iterumque tibi habeas persuasissimum, me cum Collegis meis, qui reverentia & pietate erga Superiores nemini, quisquis hic cuiusve fuerit, concedimus, suscepturum fore pro salute tua, fortunaque Procerum, totiusque Reipublicæ preces quam ardentissimas Præsta, quæso, benignissime Deus, ut hic noster Præconsul ad conservandam augendamque patriæ salutem creatus vivat, vigeat & floreat, ut, quoties in reliquum Præconsul pius, felix, inclutus, nervose sit appellandus, admiratione nominis inloquen-
di consuetudinem versa, *Zerneke*, quidam appelletur; quoties ex altissimi fortuna loci, Patris, & conjugum & parentum, longe fortunatissimum nominandum posteris,

ZERNEKE & CONCORDIA

nominetur!

113406